СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 256. Джерзи Сіті, Н. Дж., вторoк, 3. падолиста, 1925. VOL. XXXIII. No. 256. Jersey City, N. J., Tuesday, November 3. 1925. THREE CENTS

Сенатори займаються справою податків.

ВАШИНГТОН, 31. жовтня. — Фінансовий комітет сенату не зовсім удоволений розслідами над податковими справами, які робить комітет палати послів, та думає почати в короткім часі своє слідство над сею справою. Кажуть, що серед сенаторів є богато противників змінювання теперішного податкового закона.

ХОЧУТЬ ПОБІЛЬШАТИ ЄЛОСТОВН ПАРК.

ВАШИНГТОН, 31. жовтня. — Іменована президентом рекреаційна комісія, до котрої належуть секретарі (міністри) війни, рільництва, внутрішних справ і праці, постановили предложити конгресови проект побільшення національного парку Єлостовну о 300,000 акрів.

СКАНДАЛ У КЛЕНІ.

НОБЕЛСВИЛ, Індіяна, 31. жовтня. — Перед місцевим стейтовим судом ведеться росправа проти визначного органiзатора Ку-Клакс-Клена Д. С. Стівенсона за вбийство дівчини Обергольцер у Індіяна Готел в Гемонді дня 16. марта сього року. Покликані прокураторією яко свідки готелева служба ствердила, що обжалований замешкав був в сьому готели з убитою дівчиною.

ЦІНИ НА ВУГОЛЬ РОСТУТЬ ДАЛІ.

ПИТСБУРГ, 31. жовтня. — Попит на мягкий вуголь росте далі, а з ним ціни. За кілька послідних днів ціни мягкого вугля підскочили на всі роди о доляра до півтора доляра на тону. Інжинери копалень мягкого вугля роблять публичні проби з паленнем вугля в домах для огрівання мешкань, щоби в сей спосіб практично доказати, що сей вуголь надається для сього вжитку.

ВИКРИВЛЕНА ЦІКАВІСТЬ.

НЮ ФІЛАДЕЛФІЯ, Огайо, 31. жовтня. — Пятнайцятьлітний хлопчина Бертрем Барнес з Ровнока, в стейті Огайо, признався перед судом, що се він викликав зелізничу катастрофу на зелізниці Болтимор енд Огайо коло Утрісвила минувшого вівтірка в ночи.

Хлопчина признався, що він хотів бачити, як один поїзд вискочить на другий. В сій цїли він покрадьки навернув зелізничу зворотницю, наслідком чого особовий поїзд загнався на бічні тори, де він зударився з тягаровим поїздом, наладованим цеглою. Підчас зудареня погиб Чарлз Томасик, а кількох пасажирів віднесло поважні тілесні ушкодження.

Хлопчина буде поставлений на суд.

ОСТОРОГИ З ПРИВОДУ ЗБЛИЖАЮЧОЇСЯ ЗИМИ.

НЮ ЙОРК, 1. падолиста. — Др. Монеґен, міський комішенер здоровля, видав публичну осторогу перед шириннем катарів та простуд.

Осторога радить усім, що вже мають катари, дбати за те, щоби своєї недуги не поширяти на других через пчихання й кашляння. Хто мусить пчихати, або кашляти, повинен при пчиханню держати хусточку перед носом і устами, та не повинен підходити близче до других осіб. Перед посяганнем по їду для себе або других він повинен вимити руки.

КОНСЕРВАТИВНА ПОБІДА В КАНАДІ ДУЖЕ СЛАБА.

ТОРОНТО, Канада, 31. жовтня. — Послідні доміняльні вибори не дали консерватам такої побіди, як спершу здавалося. Консервати добули всего 116 мандатів, що є справді більше, як котранебудь друга партія, але зате їх противники, разом злучені, мають більше від них. Ліберали добули 100 місць, поступовці 21, робітнича партія 2, независимі 1. Вислід виборів у 5 округах усе ще сумнівний.

МАЛИ ПРИЗНАТИСЯ ДО СОТКИ НАПАДІВ.

НЮ ЙОРК, 31. жовтня. — Нюйорська поліція зловила двох молодих Муринів, з котрих один має 17 літ, а другий 21, котрих обрабований недавно на вулиці прохожий розпізнав, як своїх напасників. Поліція каже, що арештовані признались перед нею до якої сотки нападів. Сьому однак сумніваються, бо Мурини, як відомо, дуже бояться поліційних побоїв та зі страху признаються до всякого злочину, за який їх питають.

ПРОТИ ПОДРУЖ МОЛОДЕЖИ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 31. жовтня. — Стейтове Товариство Діточих Суддів ухвалило домагатися від стейтової леґіслятури ухвалення закона, забороняючого подружа межи молодежю. Після сього закона молодіж перед укінченням 16 роком життя повинна мати на подружє дозвіл від діточого суду.

Після другого закона, який се товариство радить ухвалити, межи [illegible] на подружа, а шлюбом малоби минути що [illegible] 5 днів; се малоби на цїли запобігти легкодушним подружам.

ПРИЇЗД ІТАЛІЙСЬКОЇ ДОВЖНОЇ КОМІСІЇ.

НЮ ЙОРК, 1. падолиста. — На італійськім корабли Дуіліо [illegible] до сього порту італійська комісія, яка має повести [illegible] переговори в справі сплати італійських [illegible].

[illegible] маса італійських іміґрантів, які [illegible], щоби зробити комісії де-монст[illegible] до демонстрації, пер[illegible] кордону італій-[illegible]

ДО ВСІХ:

ТО ГОЛОД НЕ УСТАВ В КРАЮ, А ТІЛЬКИ МИ СИТІ ЙОГО НЕ ВІДЧУВАЄМО.

ТО ІНВАЛІДИ НЕ ПОДУЖАЛИ, НІ РАНИ ЇХ НЕ ПОГОЇЛИСЬ, ТО ТІЛЬКИ МИ НЕ ГОДНІ ВІДЧУТИ БОЛЮ ТИХ, ЩО ЇМ БРАКУЄ РУК І НІГ.

ТО ТІЛЬКИ СИРОТИ В КРАЮ МОЛЯТЬСЯ ЗА ВАШЕ ЗДОРОВЛЄ, АЛЕ ВИ ВЖЕ ДАВНО ЗА НИХ ЗАБУЛИ.

ТО ТІЛЬКИ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ БЮТЬ, А НЕ ВАС, ТОМУ НЕ ПАМЯТАЄТЕ ЗА НИХ І НЕ СКЛАДАЄТЕ ЦЕНТА НА ТЕПЛУ СТРАВУ ДЛЯ НИХ.

ТО ТІЛЬКИ В КРАЮ ЛЮДИ В РОЗПУЦІ, ЩО ЗАБИРАЮТЬ ЇМ ЛЯХИ УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ, А В АМЕРИЦІ ВЖЕ Й ГОЛОВОЮ НАД ТИМ НЕ ПОХИТУЮТЬ, ЩО РІДНА ШКОЛА ПРОПАДАЄ.

• • •

КОЛИ ХОЧЕТЕ ИТИ В ПАРІ ЗІ СТАРИМ КРАЄМ, ТАК ХАЙ НЕ ПРОЙДЕ НІОДНО УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЄ, НІОДНІ ХРЕСТИНИ, НІОДНА ЗАБАВА І НІОДИН МІТИНҐ, АБИ ВИ НЕ ЗІБРАЛИ МАЛОЇ ЛЕПТИ ТА НЕ ВИСЛАЛИ ЇЇ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ЩО РОБЛЯТЬ ПРОФЕСОРИ УНІВЕРСИТЕТУ В ПОЛЬЩІ?

Один пан пише в однім з польських часописів, що всідаючи до авта, зауважив, що шофером авта є знайомий йому професор університету. Здивований випадком спитав, як це так сталося. Професор оповів йому, що шоферством запрацьовує він ночами на удержання родини, на що не вистає йому професорська платня. Кожної ночі заробляє він яких 10 злотих, а це робить йому на місяць поважну суму 300 злотих, яка побіч пенсії дає йому змогу сяк-так істнувати та рятувати здоровля хорої сестри. Цим недосиплюванням ночей він вправді нищить своє здоровля, але немає на те иншої ради.

МАТИ ВБИЙНИЦЯ ДИТИНИ ЗАСУДЖЕНА НА СМЕРТЬ.

Перед судом присяжних в Кракові відбулася розправа проти 18-тилітньої Станислави Ґожкевич, обвинуваченої за вбійство своєї шеститижневої дитини неправого ложа. Обвинувачена призналася на слідстві і в суді до вчинку, а виправдувалася тим, що з приводу тої дитини вона мала заєдно непорозуміння зі своєю матерю і не могла знайти собі служби. На основі вердикту суддів присяжних засуджено її на кару смерти. Цікаві ті присуди суддів присяжних. У Львові засуджують мущину вбийника свойого приятеля, Філясевича на чотири роки тюрми, а нещасливу матір, жертву може й обставин засуджують на смерть.

ГЛУХОНІМИЙ НА ПОЛЬСЬКО-СОВІТСЬКОМУ КОРДОНІ.

Погранична поліція зловила на польсько-совітському кордоні перед кількома днями чоловіка, що хотів дістатися через зелену границю на совітську сторону. Чоловік той подається за глухонімого. Знайдено коло нього кільканайцять звитків паперу із шифрованими написами.

КІЛЬКО САМОХОДІВ ВИВОЗЯТЬ ІТАЛІЙЦІ.

В перших семи місяцях ц. р. вивезено з Італії 17,596 самоходів вартости 394 мілїонів лірів, підчас коли в тім самім часі минулого року вивіз виносив лишень 9,221 возів вартости 195 мілїонів. Головною фірмою, що найбільше вивозить, [illegible]

ПОКЛАДИ ФОСФОРИТУ В ДОНЕЦЬКОМУ БАСЕЙНІ.

В селі Черкаське, Славянського району відкрито багаті поклади фосфоритного каменя. Тепер ведуться там досліднї праці. По дотеперішним даним поклади виносять понад міліон пудів. Колиж після розсліду фосфорит покажеться доброї якости, то відкриють там кілька копалень.

РОЗДАЧА ЛІСА СЕЛЯНСТВУ В СРСР.

Рада Народніх Комісарів СРСР. рішила перевести додатково наділювання селян лісом. Для того цілковито виділюються з комплексу державних лісів ліси бувшої селянської посілости. З комплексу бувших державних, удільних, т. з. кабінетських, церковних, монастирських і поміщицьких виділюються для роздачі селянам ті заселені площі, що вклинюються між селянські посілости а також ті, що находилися перед революцією в селянській аренді. Виділювання та передача лісів повинні бути закінчені до 1. січня 1926 р.

„ПОРЯДОК" КОНФІСКАТИ ПРИВАТНОГО МАЙНА У СРСР.

Союзний Раднарком рішив, що конфіската майна на користь держави чи то згідно з постановою суду чи адміністративної влади не може відбуватися инакше як згідно зі законами СРСР. Отже таке майно підлягає насамперед продажі з публичних торгів за винятком великих дорогоцінностей, золотої та срібної монети дореволюційного чеканення, дорогоцінних металів у штабках та чужої валюти, які переходять на власність комісаріяту фінансів. Такий самий порядок обовязує і при конфіскаті зборів і окремих памяток старовини та мистецтва. Всі суми виручені при продажі з торгів переходять до державного скарбу на власність.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

З Берліна доносять, що недалеко Кессель сталася велика залізнича катастрофа. Особовий поїзд, який тягнуло дві льокомотиви вискочив з шин, наслідком чого цілковито розторощилися 44 вагонів, 8 осіб важко, 40 легко ранених. Залізничий рух на тім відтинку здер[illegible]

РОСІЙСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА В ПОЛЬЩІ.

Польска преса принесла вістку про те, що під проводом російського посла до варшавського сойму Серебреннікова орґанізується „Російська Національна Рада в Польщі". До складу тої Ради мають увійти представники російського населення усіх східних воєвідств, а також „старорусскі" діячі зі Львова. До тепер не було в Польщі взагалі ніякої російської орґанізації. І той факт є найкращим доказом на те, що в Польщі, крім російських еміґрантів, не було взагалі Москалів. А якщо вони в малесенькому числі денебудь і були, то були такі слабі, що своєї політичної орґанізації створити не могли. Колиж тепер посол Серебренніков береться за творення такої орґанізації, то напевно не тільки при співучасти галицьких ренеґатів, але й при допомозі тих російських еміґрантів, що зпід стягу бувших чорносотенців.

ВИМІНА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ ТА ЛИТВОЮ.

В Ризі закінчились переговори між делеґатами польського і литовського Червоного Хреста у справі виміни політичних вязнів. Виміну назначено на 23. жовтня на граничній стації Орани на лінії Вильна—Гродно. З Литви прибуде до Польщі 13 осіб, засуджених на смерть литовським судом, а з Польщі на Литву виїде аж 20 засуджених польськими судами. По обох сторонах остане ще по пять осіб до виміни.

БУНТ ВЯЗНІВ У ПЕРЕМИШЛІ.

По бунті в Ломжі та Свентокшижу і знущанням над вязнями у Львові маємо бунт вязнів у Перемишлі. В одній з келій 11 вязнів, караних за кримінальні злочини, почали добуватись сильно до дверий, а за їх прикладом пішли инші. Поліція не могла увійти до забарикадованої келії і мусіла виважити двері. Вязні підпалили сінники. Пожарна сторожа мусіла їх гасити. Збунтованих заковано в кайдани.

КОНГРЕС ПРОТИ ПРОКЛОНІВ.

Від 24. до 29. жовтня ц. р. має відбутися в Римі під протекторатом королеви конгрес, який ставить собі за ціль боротьбу з проклонами. В конгресі візьмуть участь всі вчителі [illegible] столиці.

Заповідають розвязання французького парляменту.

ПАРИЖ, 1. падолиста. — В тутешніх політичних кругах говорять, що скандал з острілюванням і зруйнованнем міста Дамаску в Сирії спричинить упадок обновленого правительства Пенлєве. А з уваги, що теперішній парлямент ледви чи буде спосібний видати із себе новий кабінет, здатний до праці, вже тепер заповідають також його розвязанє і розписанє нових виборів.

ПОМЕР ФРУНЗЕ.

БЕРЛІН, 1. падолиста. — З Москви наспіла телеґрама, що там сьогодня помер советський комісар війни Михайло В. Фрунзе.

Він помер по операції жолудка на удар серця.

Його поховають в Кремлі.

ХТО БУДЕ НАСЛІДНИКОМ КОМІСАРЯ ФРУНЗЕ?

БЕРЛІН, 1. падолиста. — На місце померщого комісаря війни Фрунзе „совнарком" назначить, як повідомляють з Москви, бувшого голову Чеки Уншліхта, або бувшого командата східного фронту Ворошілова, або комісаря пропаґанди армії Бубінова.

Троцького, котрий був комісарем війни, заки Фрунзе заняв його місце, „совнарком" не вважає навіть кадидатом. Він тепер „лічиться" в Кисловодску на Кавказі.

КАЖУТЬ, ЩО ОТРУЇЛИ КОМІСАРЯ ФРУНЗЕ.

ВАРШАВА, 1. падолиста. — Тутешні ґазети подають чутку, що комісар Фрунзе помер наслідком отроєння.

СКИНЕННЄ ПАНУЮЧОЇ ДИНАСТІЇ.

ТЕГЕРАН, столиця Персії, 1. падолиста. — Перський парлямент „медзиліс" постановив 80 голосами на 85 голосуючих скинути перську пануючу династію Каджар, яка володіла в Персії від 1779 року.

Міжтим доручено кермувати державою премієрови Резі Ханови, котрого тутул є „заступник шаха".

В постанові про скинення династії Каджар сказано, що меджиліс має вирішити про постійну форму правління в Персії.

Дотеперішній шах Персії Ахмед живе в Парижі вже два роки. Меджиліс взивав його вернутись домів минулого року і його відмова була власне безпосередньою причиною скинення династії.

ЗАСУД НА ПОВСТАНЦІВ.

МОСКВА, 1. падолиста. — В Лубнях, на Полтавщині, засуджено на смерть 4 повстанців, Чорненка, Косенка, Сиренка і Шумейка.

КАЙЗЕР МОЖЕ ДІСТАТИ $200,000,000.

БЕРЛІН, 1. падолиста. — Прусія робить заходи, щоб викупити всі добра, які посідав бувший цісар Вільгельм. За них прийдеться Прусії заплатити 1,000,000,000 золотих марок.

ПАПА РИМСЬКИЙ КУПИВ ПОСІЛІСТЬ ДЛЯ ВАТИКАНУ.

РИМ, 1. падолиста. — Папа римський купив для Ватикану велику посілість біля Санта Марія Маджоре за 8 мілїонів лірів.

Там буде нова колеґія, Східний Інститут і нова російська семинарія.

УБИЛИ ПРОКУРАТОРА ЧЕКИ.

БЕРЛІН, 1. падолиста. — В Москві убили заговірники прокуратора тамошньої Чеки Маклєцова. Убийників не зловлено.

„МНОГАЯ ЛІТА" БОЛЬШЕВИЦЬКІЙ ВЛАДІ.

МОСКВА, 1. падолиста. — Собор православної церкви постановив співати по церквах многолітствіє советській державі.

КАЙЗЕР ХОЧЕ ВЕРТАТИСЬ НА ПРЕСТІЛ.

БЕРЛІН, 30. жовтня. — Тутешні ґазети передають, що бувший німецький цісар Вільгельм хоче вернутись до Німеччини і то не яко звичайний горожанин але яко монарх в обновленій монархії.

БУЗЬОК ТОВАРИШЕМ ДІТИЙ.

БЕРЛІН, 30. жовтня. — З місцевости Віце ін Укермарк в Німеччині повідомляють, що коли відтам відлітали бузьки на південь, один з них упав слабий на полі. Діти його підняли, підгодували й освоїли. З того часу він відпроваджує дітий до школи і там по бузячому звичаю жде на них на одній нозі. Учитель рисунків навіть взяв його до кляси на модель до рисовання.

ТУРКИ „ПОСТУПАЮТЬ".

ЦАРГОРОД, Туреччина, 30. жовтня. — За почином президента Мустафи Кемала паші принявся в Туреччині клич, щоб носити капелюхи замісць червоних фез.

Вчера обходжено тут святочно другі роковини проголошення турецької републики. В маніфестації мусіли всі носити европейські капелюхи, бо публика нападала і здирала фези.

УВІЛЬНИЛИ ЗЛОДІЯ.

МОСКВА, 28. жовтня. — Тутешній суд увільнив злодія Коновалова за намір украсти гроші з кишені купця Була в божниці.

Він сказав, що здавна був злодієм і встромив руку в чужу кишеню з призвичаєння.

На запит, чому він пійшов до божниці, коли він християнин, він відповів, що пійшов з жінкою, котра є Жидівкою, а впрочім, казав, „є лише один Бог для всіх нас".

ЛІҐА НАРОДІВ „НЕ ДОПУСТИТЬ" ДО ДАЛЬШИХ [illegible]

ПАРИЖ, [illegible]

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НЕДОСПІЛА ПРИЯЗНЬ

Коли Европа збиралася до конференції в Локарно, що мала вирішити справу военного відшкодовання й ґарантій, які Европа вважає за найважнійшу межинародню справу в теперішну хвилю, слідно було в Польщі й Росії небувале оживлення. В обох сих державах закипіло, немовби в муравлиску, коли до нього підложити огонь.

Росія здавала собі добре справу, що конференція в Локарно може легко скінчитися злукою західно-европейських держав на одній плятформі, яка мовчаливо може бути звернена проти Росії, — як се зрештою й сталося.

Польща знова була сильно невдоволена з Франції за те, що Франція не боронила польських рабінвицьких границь так завзято, як сього Польща собі бажала. Серед наближаючоїся конференції великих европейських держав Польща почулася, як собака на ярмарку; здавалося, що коли прийшло признатися до неї найвірнійшим її кавалерам, її покинули як вуличницю.

Судячи других по собі, Польща бачила себе вже жертвенним козлом, який Франція принесла Англії в доказ перепросин за минувші сварки.

Серед сего роспучливого положення Польща й Росія почали скоренько забувати свою давну ворожнечу. Ся ворожнеча була такою заїлою, що, здавалося, ніщо не потрафить поставити моста понад пропасть, що була межи Росією а Польщею. Прецінь Росія й Польща, кожда на свій лад, пробували стати провідниками славянства, захопити в свої лапи як найбільше славянських земель. Прецінь Польща й Росія билися все від віків за ті самі землі, за Україну, за Білу Русь, за Литву, за доступ до Чорного й Балтийського моря. Прецінь межи ними неможлива була згода, як не можлива вона межи двома злодіями, з котрих каждий поклав собі добути за всяку ціну той самий ласий кусок.

Про сю стару незгоду говорили нам здавна польські й московські агенти, одні на те, щоби зробити з Українців союзників Польщі проти Росії, другі на те, щоби зробити з Українців союзників Росії проти Польщі. Большевицькі агенти собі йшли старими царськими дорогами, і не минали найменчої нагоди, щоби українському народови не пригадати на сю стару ворожнечу межи Росією й Польщею. Вони підчеркували на кождім кроці, що сі дві державы ніколи не зможуть іти разом.

Большевицька агітація була роскрита ризьким договором, котрим Варшава й Москва поділилися українськими землями та розійшлися приятелями. Роскрила її ще раз згода межи комуністами Польщі й Росії, якою московські комуністи обіцяли польським комуністам з Варшави, що на випадок збольшевичення Польщі українськими землями, які захопила польська буржуазія, буде далі правити Варшава, а не український народ. Коли большевицькі агенти не могли відповісти на сей закид, вони боронилися тим, що мовляв польські комуністи все таки дадуть українському народови національні права. Вони боронилися тим, що мовляв з польськими комуністами московські комуністи можуть іти рука об руку, але Москва ніколи не піде з польською буржуазією, польськими панами, польськими соціялістами, людовцями або вшехполяками. Так говорили большевицькі агенти, і мимо Риги й мимо комуністичних польсько-московських затій серед Українців ще були люди, які сьому вірили.

Але прийшли часи, коли й сю большевицьку агітацію роскрили немилосердні події. Коли саме й Польща й Росія опинилися перед конференцією в Локарно в становищи опущених і всіми покинутих, в обох вирнула сейчас думка згоди та злуки для спільних виступів. Московська большевицька газета Ізвестія стала говорити про все-славянське братерство та про приязнь до Варшави. Вона виразно писала, що Москалям треба вже раз зірвати зі старою ворожнечою та покласти тверді основи до зближення двох великих славянських сусідів.

Московські залицяння найшли відгомін у Польщі. На миле очко московських большевиків вишкірила зуби Газета Варшавська, орґан вшехполяків, яка сейчас поспішилася погратулювати Полякам теплого вітру з Москви. Незадовго потім Чічерін відвідав Варшаву, і всі польські ґазети заговорили хором про небезпеку англійської пропаґанди, та про потребу спільних виступів Варшави й Москви. Холодно віднеслися до московських залицянь польські ліві партії. Зате польські консервативні партії перевіщитовувалися в віватованню на честь Москви.

Конференція в Локарно пішла такою дорогою, що Польщі не треба було зближатися до Москви. Сковуючи зелізний ґерстень довкола Росії, аліянти й Німці вже подбали й за те, щоби долучити до нього й Польщу. Через те до польсько-московської згоди не дійшло. Чічерін спустив ніс та вернув у Москву нарікати на Анґлію. Польська теплота починає забуватися. Польське похмілля забувається як немила пригода. Та немила вона була Москві. Україні вона зробила велику прислугу. Вона роскрила її очи, що Москва, коли її буде треба, піде навіть з найогиднійшими польськими назадниками. Україна вдячна Чічерінови й Дмовському, що серед політичної ліятики заявили явно можливість свого братерства.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. [illegible] ЦІННИК [illegible].

ЗА ТЮРЕМНИМИ МУРАМИ

Внесення послів Українського Клюбу в справі важкого побиття політичних вязнів у слідчих арештах львівського карного суду: Андрія Мельника, Евгена Зибликевича, Н. Зеленого та инших.

Дня 16. вересня с. р. в часі переводження вище названих вязнів з тюрми при вул. Баторія до карного заведення „Бриґідки" при ул. Казимирівській у Львові побито важко і в брутальний спосіб та ушкоджено тіло названих вязнів особами тюремного надзору зглядно державної поліції, що виконувала розпорядок тюремної влади.

Повищий факт стався в будинку тюрми окружного суду при вул. Баторія так, що приміщені там инші вязні чули крик катованих в нелюдський спосіб жертв, а деякі вязні були навіть свідками побиття.

Дня 17. вересня ранком дійшла з вязниці вістка про побиття до відома оборонців названих осіб та загалу громадянства. Наслідком того оборонці побитих: др. Михайло Волошин, др. О. Марітчак і др. Ст. Федак звернулися до директора канцелярії Павловського за дозволом на відвідання своїх клієнтів. Колиж їм цього відмовлено наслідком того, що буцімто названі вязні відбувають дисциплінарну кару, а тому й побачення з кимнебудь із них є недопустиме, оборонці, не погоджуючися зі слушністю поданої причини, звернулися до президента карного суду Гавля, а потім до президента апеляційного суду Лушкевича. Аж наслідком тих інтервенцій і щойно дня 19. IX. с. р., отже кілька днів після факту побоїв, вспів тількі др. Ст. Федак одержати дозвіл на побачення з інжінером Мельником. Його застав він у тюремному шпиталі „Бриґідок". При тій нагоді др. Ст. Федак ствердив у інж. Мельника тяжке ушкодження тіла, а зокрема: численні сліди побоїв на лиці, велику пухлину і засинення під правим оком, при чім око висунене на верх, а плечі цілі чорні від синяків. Інж. Мельник, вичерпаний та ослаблений, вимовив заледви такі слова: „Бачите, пане меценас, в який звірський спосіб мене побито та змасакровано; дістав я такий сильний удар чоботом в лице і в бік, що маю правдоподібно ушкоджені легені, бо плюю кровю. Мене не тільки били, але волікли за ноги через цілий коридор і сходи та копали ногами".

Лежачий побіч на ліжку теж недужий наслідком побоїв Зибликевич потвердив те все пореясненою, що після побиття та перевозу їх до карного заведення „Бриґідки" ніхто ними не інтересувався, але навпаки вкинули їх до льоху, наслідком чого вони почали голодівку. Голодівкою хотіли вони змусити управу тюрми, щоби ними зайнялася. На дальшу розмову не дозволив присутний слідчий судья.

Належить підкреслити, що довший час побитих не піддавали судово-лікарським оглядинам для ствердження ушкоджень а також не почато карного дохоження проти винних у побиттю. Факт побиття політичних вязнів викликав серед українського громадянства цілого краю глибоке обурення і пересвідчення, що українське населення а особливо українські політичні вязні найшлися поза правом.

Факт проволоки з уділенням дозволу для оборонців для побачення, факт зачатого проти політичних вязнів дисциплінарного дохоження а накінець факт, що саме проти них, а не проти виновників побиття розпочато карне дохоження за 81 § к. з. вказує на те, що влада робить сильні заходи для затаєння справи та уможливлення вийти безкарно для винних.

Дотеперішне поступовання адміністративно-судової влади а навіть поступування судово-лікарських чинників у цій справі не дає ніякої запоруки, що державні чинники справу належно вияснять.

Сойм, якому прислугує право контролі над органами виконавчої влади, повинен сповнити свій обовязок контролі саме в даному випадку та візвати до праці створену дня 10. II. 1924 року окрему комісію для провірення системи поступовання супроти вязнів під проводом посла Тугута, якої сойм до тепер не скасував.

Супроти сього підписані вносять: Високий сойм зволить ухвалити: Взиваеться соймову комісію для провірки системи поступування супроти вязнів у тюрмах на просторі Річипосполитої, щоби прослідила справу побиття з дня 16. вересня с. р. політичних вязнів у слідчій вязниці карного суду у Львові І. ч. V т. та вислїди своєї провірки предложила соймови. Слідують підписи.

УКРАЇНЦІ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗИ!

Сьогодня, у второк, 3-ього с. м., віддайте свої голоси на А. Геррі Мура, демократичного кандидата на говернора стейту Ню Джерзи!

Нехай єдність українських горожан і горожанок виявить перед Американцями, що ми вміємо оцінити, то чесне, справедливе і демократичне, і поможемо у зібранню сил для А. Геррі Мура!

Голосуйте на А. Геррі Мура, приятеля робітників і дітий, та взірцевого господаря!

НЕЦЕНЗУРНІ МОНАСТИРСЬКІ ТАЙНИ.

В останньому числі „Нового Часу" сконфісковано деякі уступи статті під заголовком „З монастирських тайн", в якій порушено таємничу справу вбійства в монастирі оо. Кармелітів у Львові. Як ця подія сама в собі дуже цікава, так ще цікавіщою і більш таємничою робить її дальша історія. Бо у звязку з нею даеться заувважити дуже цікаве, просто небувале явище. Ми добре знаємо, як дуже ласа польська преса і то усіх відтінків на всякого роду сензації, як вона потрафить нераз **зробити з мухи вола,** писати про якунебудь дрібничку цілі шпальти, обертати та розвалковувати справу аж до неможливости. Тимчасом сталася не буденна сензація, а подія, яка може кинути таке чи инше світло на [illegible] ний чоловік убив чоловіка, що на жаль так часто на землі трапляеться, а **вбив священик священика,** оба монахи, що своїм життям та своїми вчинками мають бути зразком для звичайних ґрішників.

А однакож по поданню самого факту та по проголошенню вбийника, о. Копача, божевільним, що ще впрочім невияснена справа, уся польська преса мов води в рот набрала. Неначеб то такого випадку й не було.

Можнаб думати, що дійсно в тім нічого надзвичайного. От вчинок божевільного тай тільки. Колиж другі кажуть зовсім що иншого. Львівський орґан соціялістичний „Дзеннік Людови" подав в однім з останніх чисел зовсім инші причини вчинку о. Копача. Але цензура счеркнула цілу статтю і не пустила її на дневне світло. Видно, що комусь на тім залежить, щоб про цю справу не багато говорили.

ЗОЛОТА КНИГА

Ювилейної Кампанії Українського Н. Союза

ВІД 10 ДО 20 НОВИХ ЧЛЕНІВ ЗОРГАНІЗУВАЛИ:

(Продовження).

Товариство „Українських Січових Стрільців", від. 44. У. Н. Союза в Нортгемптон, Па., зорг. 14 повнолітних і 11 дітий — разом 25.

Відділ сей повстав в слідуючий спосіб: Коли після реформи в Нортгемптон розлетівся найбільший мужеський відділ а зісталися тільки ті з мущин, що з жінками належали до Сестрицтва св. Ольги, від. 318, вони відлучилися від Сестрицтва а дібравши собі ще нових членів, зорганізували окремий мужеський відділ, якій приймив назву Товариства Січових Стрільців, від. 44-тий. Було се 28. січня 1916 р. під проводом Григорія Яремки, Стефана Кудрика і Миколи Кравчишина. Часть мущин осталась в Сестрицтві, яке й до нині приймає членів обох полів і є товариством мішаним та має днесь 79 всіх обезпечених, а Січ постановила держатися традиційних січових законів бути товариством мужеським. Тої традиції трималось через цілу світову війну і аж в квітни 1921 р., приймили до Січи першу жінку, доньку одного з старшин, а за тим і другі Січовики своїх жінок і доньок повписували або з других відділів поперетягали, так що днесь се є мішане товариство, складаеться з 77 повнолітних и 89 дітий — разом 166 всіх обезпечених в У. Н. Союзі. Один з них, а саме Стефан Кудрик, був через чотири роки головним радним У. Н. Союза.

В Ювилейній Кампанії відзначилися:

Андрій Чепеляк, секретар, род. Нортгемптон, Пенсилвенія, Злуч. Держави, зорг. повнолітних і дітий 11-ро. Стефан Кудрик 8-ох і Лука Демчук 6-ох.

Братство св. Димитрія, від. 288. У. Н. Союза, в Бетлеем, Па., зорг. 14 повнолітних і 9 дітий — разом 23.

Відділ сей був заснований з 15 членів під проводом Дмитра і Миколи Підгайних і Томи Крокоша, дня 2-го падолиста 1910 р. До реформи зріс був вже до 40 членів з котрих половину через реформу втратив. Втрату тую скоро наддолужив новими й молодими членами бо вже в три місяці по реформі мав назад 40 членів і того числа держався через кілька літ, аж щойно в послідних роках відділ сей заедно виказує небуденну активність, відзначаючися у всіх кампаніях, а тепер має вже 120 повнолітних членів і 93 дітий — разом 213 всіх обезпечених в У. Н. Союзі. З основателів є ще в тім відділі Дмитро Підгайний і Тома Крокош. Днесь відділом править Роман Каплун председатель, Рафаїл Остапчук секретар і Олекса Переґ касієр.

В Ювилейній Кампанії відзначився:

Рафаїл Остапчук, секретар, род. Чернихівці, Збараж, Гал., зорг. 14 повноліт. і 9 дітий.

Братство св. Петра і Павла, від. 338. У. Н. Союза в Монесен, Па., зорг. 14 повнолітних і 8 дітий — разом 22.

Відділ сей був заснований 4. падолиста 1912 р. Першим секретарем того відділу був його організатор Франко Янковський, котрий ще до тепер в тім відділі секретарює з перервою в 1923 р. З перших членів основателів в тім відділі до тепер перебувають Афтанас Чайка, Петро Гагатко, Іван Ядчишин, Франко Янковський, Іван Крайняк, Іван Крупяник, Дмитро Паньчишин, Павло Платко і Василь Сивак. В тім відділі є богато старших Союзовців, котрі прийшли з инших відділів з переступними листами пізнійше, а між ними найстарший, бо від 1900 року, Омелян Касенчар, род. з Нова Весь, пов. Новий Санч, 25 літ членом, ніколи не суспендований.

В Ювилейній Кампанії відзначилися:

Франко Янковський, секретар, род. Чашин, Ліско, Гал., зорг. 8 повноліт. і 8 дітий.
Михайло Саляк 3-ох, Микола Опар 2-ох і Іван Ядчишин 1-го.

Товариство „Українська Січ", від. 182. У. Н. Союза в Кліфтон, Н. Дж., зорг. 14 повнолітних і 6 дітий — разом 20.

Товариство Українська Січ в Кліфтон, Н. Дж., було засноване в січни 1919 р. Має 70 повнолітних і46 дітий — разом 116 всіх обезпечених в У. Н. Союзі. Є вельми активне, а в сю пору під управою Онуфрія Зубара председателя, Григ. Яськів секретаря і Григ. Орецького, касієра.

В Ювилейній Кампанії відзначилися:

Михайло Пипюк, був. секретар, род. Лисиченці, Збараж, Гал., зорг. 5 повноліт. і 6 дітий.
Григорій Яськів 3-ох, Онуфрій Зубар 2-ох, Блажко Сущинський 1-го, Дмитро Лещишин 1-го, Лесьо Сисин 1-го і Петро Хміль 1-го.

Братство св. Арх. Михаїла, від. 213. У. Н. Союза в Байон, Н. Дж., зорг. 14 повнолітних і 4 дітий — разом 18.

Відділ сей був заснований з 22 членів основателів під проводом председателя Григорія Даведів, секретаря Павла Гаврилів (тепер аптикарем в Перт Амбой, Н. Дж.) і касієра Григорія Возняка, 2. грудня 1908 р. З членів основателів до тепер в тім відділі перебувають Андрій Бурбела, род. з Ліщина, Бібрка, Галичина і Микола Сеник, род. з Лагодів, Перемишляни, Гал. Відділ зачав сильнійше розвиватися аж в два роки після заложення, а саме з вступленнем до відділу енергійного і дуже активного члена Льва Бачинського в липни 1911 р. Днесь тим відділом взірцево управляе Лев Бачинський председатель, Андрій Бирич секретар і бувший делегат на конвенцію та Олекса Маньків касієр. Сей відділ тепер числить 168 повнолітних і 102 дітий — разом 270 всіх обезпечених.

В Ювилейній Кампанії відзначилися:

Лев Бачинський, председатель, род. Жеребки шляхотські, Скалат, Гал., зорг. 6 нових членів.
Андрій Бирич, секретар, род. Григорів, Рогатин, Гал., зорг. 5 повнолітних і 4 дітий.
Кузь Гриник 2-ох і Василь Бурбела 1-го.

Лев Бачинський.

Братство св. Івана Хрестителя, від. 326. У. Н. Союза в Авока, Па., зорг. 14. повнолітних і 3 дітий — разом 17

Се є відділ з перед реформи, з часів, коли було найбільше відділів і членів, але маєтку майже жадного. Тоді се був відділ молодий і його члени не були старі, бо реформу приняли з ентузіязмом. На такий стан річи вказує факт, що всі члени основателі того відділу в часі реформи поплдносили суми свого обезпечення. З членів основателів ще до тепер в тім відділі перебувають: Микола Колодій, Петро Прокіп, Василь Лісний, Онуфрій Лесик, Ксеня Прокоп, Мелянія Пашкевич і Анна Колодій. Днесь сей відділ має 77 повнолітних і 61 дітий, а управляе ним Микола Колодій як председатель, Іван Соколовський як секретар, і Семен Сеньків як касієр.

В Ювилейній Кампанії відзначилися:

Іван Соколовський, секр., род. Дудинці, Сянік, Га., зорг. 8 повнолітних і 3 дітий; Василь Сворень 3-ох і Стах Мечніковський 3-ох.

Братство св. О. Николая, від. 5. У. Н. Союза в Асторія, Н. И., зорг. 14 повнолітних і 1 дитину — разом 15.

Відділ сей заснований сейчас після реформи а саме в 1915 р., дня 14-го вересня. Відділом тим управляє тепер Юрко Микуляк председатель, Антін Климишин секретар і Іван Сидор касієр. В тім відділі е 47 повнолітних членів і 22 дітий.

В Ювилейній Кампанії відзначилися:

Нестор Олійник, род. Сівка Калушська, Калуш, Гал., зорг. 6-ох. Іван Сидор 4-ох і Антін Климищин 4-ох.

(Дальше буде)

Павло Лада.

МАМУСІ:

В душі конвально-білих слів
Нарвав сьогодня ваш синочок
І з білих слів мрійливо сплів,
Під ваш півсців, для вас віночок.

У вас душа з шовкових струн.
Там переливно і дзвінково.
Там перетвориться в ноктюрн
З віночка кожне біле слово.

[illegible]

Судля: Але досі ви ніразу не жалувалися на вашу сусідку? Як це поясните?

Обвинувачуюча: Так, але з того часу як вона кинула мені оселедцем просто в лице, мені злетіла луска з очей.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБО[ДА]"

БІЛЄТ НА ПРАВО ВХОДУ ДО РАЮ.

Недавно відбувся в Єрусалимі дивний процес. Судили магомеданина, який спекулював на дурноті своїх одновірців і в короткім часі вимантив від легковірних великі гроші. Називається він Абдул Санд. Давнійше займався купецтвом і торгував папером. А що не дуже йому везло, він придумав собі краще джерело доходу: став продавати своїм одновірцям-магомеданам запевнені місця в раю. Хто купив у нього карту вступу (а казав собі платити гарні суми!) міг бути свято переконаний, що негайно після смерти дістанеться до самого неба і там буде тішитися всіма щастями, які обіцяв пророк Магомед своїм вірним.

Щоби переконати своїх земляків, що він має постійні звязки з небесними силами, Абдул Санд оповідав, що йому явився сам Магомед і приказав іти в святий город Медину, зазначуючи, що там біля могили пророка він найде докладну мапу раю і плян самого неба з докладним означенням вільних місць. Абдул Санд послухав, пішов в Медину і дійсно біля могили пророка найшов те, про що говорив пророк. В ночі після цього явився йому пророк вдруге і сказав йому, що він має право продавати вільні місця правовірним, а вторговані гроші роздавати бідним.

Абдул Санд оповістив в Єрусалимі і в цілій Палестині про своє обявлення. Наймив трьох агентів, які обїзджали край і сповіщали богатих Турків про добру нагоду забезпечити собі гарне місце в раю.

Внедовзі Абдул Санд продав кілька соток білетів вступу до раю. Ціна білетів не була однакова. Залежно від купуючого. Коли Абдул Санд бачив, що купуючий богатий чоловік і рветься до раю, казав собі платити великі гроші. А при цім не вагався одно й те саме місце в раю продавати два рази. Очевидно, гроші ховав у власну кишеню. Та в кінці хитрунови урвалося. У нього замовив собі білєт до раю богатий єрусалимський Турок, який терпів на невилічиму недугу. Абдул Санд казав собі заплатити 18,000 фунтів стерлінґів. Та пех хотів, що Турок кілька годин опісля помер, а наслідники не захотіли заплатити умовленої ціни і пішли поскаржитись каді (судді). Два дні пізнійше Абдула Санда арештовано. Одначе на суд зі свідків явилося тільки кількох, решта-ж не захотіла публично призноватися до легковірности.

З ХРОНІКИ САМОГУБСТВ

У Львові хотіли розпращатись зі світом і своїм містом знову три особи: Юлія Беднарчук, що напилась отрути; ученик VII. кл. ґімн. Серенґа, що стрілив до себе з револьвера у парку Кілінського, і Штайнгельова, жінка електромонтера, підрізавши собі жили бритвою в лазні. Всіх відвезено до шпиталю.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

ВЕСНЯНЕ СКЕРЦО.

Старе, подільське попівство. Світлиця
Низенька, довга. Четверо вікон.
Два на город, (там копана криниця),
А другі два виходять на бальков.

Між тими другими стоїть комода,
Політерована, в стилю ампір,
А на комоді (так диктує мода),
Годинник, — бронза, а стовпці — порфір.

Маєва ніч. В повітрі запах сіна,
І рехкіт жаб лунає від болот,
Опівніч бє. З курантів Кольомбіна
Виходить зправа, зліва — Піерот.

У нього шапка гостроверха біла,
Широке вбрання, довгі рукави,
Вклонився чемно, а вона присіла
І квітку кинула йому: „лови!”

Зловив, до серця притулив, зітхає:
„Ах Кольомбіно, — каже, — світе мій!
Дивися, небо он яке безкрає,
А ти в годиннику сиди і млій!

Чекай, коли відчиняться дверцята,
Щоб вискочить з проклятої нори,
Все те саме: бум-бум і трамтадрата, —
Невжеж так можна жити? — говори...

Не утікай! Візьму тебе під пашки
І крізь вікно пімчу в широкий світ.
Невжеж тобі дорощі фаталашки
Від молодих в тюрмі прожитих літ?”

На те вона:

„Ах що за ароґантське
питання!
Це кружево брабантське
я — паня.

Спідниця і ґорсетка
шовкові,
Гадаєш, — я гризетка
у Львові?

Твоїх аморів, пане,
не хочу,
Я уст моїх в шампани
не мочу.

Я не поїду автом
від Форда
Мене пірвеш ґвавтом, —
я — горда!

Він:

„Зажди, стрівай, ось бачиш, ще хвилина —
Годинник арію свою скінчить,
Найдовша з всіх, дванайцята година,
Як камінь в воду, в вічність полетить.
І знову буду я про тебе снити
В безпросвітній темряві, в запертю,
Не хочеш, — шпильку кинь, Щоб покінчити
З життям, я серце шпилькою пробю”.

Вона:

„Диви який! Не дам я шпильки, ні!
Ще розплететься волосся.
У друге щось таке не говори мені,
Це не ялося!

Я дама з нервами тонкими. Кров —
Гидка для мене, противна.
О-ревоар! Побачимося знов, —
Я — дивна”.

— — — — — — — — — — —

Всміхнулася, присіла. Піерот
З жалем долоню положив на серці.
Скінчилась арія. В годинник, як в кивот
Біжать і — зачиняються дверці.

* * *

Бачиш її?
Виходить з руїн, сама ніби руїна.
Рвана сорочка, ноги без чобіт, на грудях незгоєна рана
А очі її... гу! які в неї очі!
Бачив ти очі дитини, котру мачуха катує і очі пантери
В клітці і маляря, котрий осліп?
Ні, ні! Цих очей годі описати.
Іде.
Як вона йде! Як Христос на Голгофту, Ґаліле на сміх,
Як осліплені Болгари.
Спинилася. До мерця припала. Останню сльозу в долоню,
Як у слезницю струснула.
Несе, обережно несе, бо долоня наповнена вщерть.
Бачиш її?
Чуєш слова, що з уст вилітають, як вірли із гнізда на скелі?
Речення сплітаються зі слів, як морське плесо із розгуканих [хвиль.
Не мова це, а буря, що лісами колише, хрести на могилах то- [рощить, стріхи зриває з хат.
Ліси стогнуть, хрести скриплять, ридають хати, земля зату- [лює уши.
Бачиш і чуєш її?
Це душа теперішньої людини, що не перестала бути собою.
Вийди на зустріч, ти-ж її брат!
Вийти на зустріч, промов добре слово, розваж її.
Скажи, що дотлівають останні головні і відчиняється молочне [лоно землі.
Мак забуття виростає з крови, васильки з очей, що погасли [на полі.
Скажи, що знов зашумлять колосисті ниви, запаленіють ягоди [в садах і як безжурні птахи заспівають на толоках діти.
Колись... Колись...
Вийди на зустріч сумній, безталанній душі, ти-ж її брат!

З ІСТОРІЇ ЖУРНАЛІСТИКИ.

(Від Агрипіни, Неронової матери до Льва XIII).

Старинний Рим мав уже свою щоденну газету „Acta diurna”. До співробітників тої ґазети належала Агрипіна, Неронова мати. Вона м. и. послугувалася тою ґазетою так, що в ній подавала назвища людей, яким було дозволено явитися в неї для ранішнього поздоровлення. Иншою римською ґазетою була „Commentarium rerum urbanarum”. При її співробітництві помагав якийсь час історикови Салюстієви Крістови не хто инший як Юлій Цезар.

Людвик XIII. король Франції, який мав призвище „Справедливого”, бо родився під знаком Ваги, успокоювався з постійного гніву на всемогучого міністра Рішельє так, що видав тижневик. Карло II. англійський, який молодість провів на французькому дворі, хотів, щоби його край мав також ґазету, так як Франція „Gazette de France” й тому оснував „Gazette of Oxford”. Перше її число появилося 13. падолиста 1665 року.

Наполеон І. є може одинокий монарх, що підпомагав або — угнітав газету. Одна частина британської преси виступила з гострими обвинуваченнями проти Наполеона з нагоди обсади острова Мальти й з причини французької інтервенції в Швайцарії. Бонапарте особисто диктував своїм прибічним журналістам відповіди на статті. Ті праці великого войовника не все надавалися до друку, але все містили влучні й успішні полеміки проти нападів із другого боку каналу. Сам Наполеон оснував також кілька газет, м. и. „Bulletin de Paris”. Дескієн каже, що бюлетен той редаґували в Наполеоновім кабінеті, а Наполеон сам, коли не був на полі бою, диктував не одну вступну статтю.

В листі до міністра поліції Фуше писав Наполеон: „Булоб теж дуже корисним, вирвати „Debato” з під впливу Бертена, того інтриґанта і зрадника. Коли справа не дасться щасливо поладнати, скажіть йому, що я здавлю часопис за першою статтею, яка мені не вподобається”. В томуж листі сказано дальше: „кажіть написати статтю проти княгині Долгорукової. Ви знаєте, що вона жила довший час із одним співаком і що діяманти якими гордиться, то є дарунок Патьомкіна, отже нагорода за її ганьбу. Вам не прийдеться тяжко, подати до відома записки про княгиню й осмішити її”.

Наполеон III., ще як був невісним претендентом, працював при часописі Маціні „La giovane Italia”. Статтю його, в якій поборює упередження до військової чести, Маціні дуже вихвалював. Яко цісар Наполеон III. був дуже прихильний для журналістів, а багато париських хронік втішалось його ласками.

Зате Бісмарк ненавидів часописи й не скривався з цим. Всетаки його запрошували багато разів, щоби працював для ґазет. Так прим. один американський накладчик предкладав Бісмаркови річну платню 130 тисяч долярів, коли на тиждень дасть одну статтю. Бісмарк не згодився.

Цісар Вільгельм І. казав собі відчитувати з „Берлінер Таґеблята” Шпільгаґенову повість „Потопа”. Сама повість сподобалася цісареви дуже, лище закінчення не припало йому до вподоби. Ввічливий автор, дізнавшись про цісареву оцінку, написав мерщій инше закінчення повісти, що припадало ліпше до смаку цісаря. На здивування читачів додано при кінці як надзвичайний додаток це і те друге „цісарське” закінчення.

Вільгельмів син, Фридрих III. писав статті на політичні, наукові й літературні теми. Читав „Фолькс Цайтунґ”. Коли раз двірський урядник запримітив цю ґазету, завважав, щоби престолонаслідник читав радше урядовий орґан. Фридрих випросив собі це зі словами: „Що хоче уряд, я й так знаю”. Для мене важне також знати, що хочуть „противники уряду”.

Кармен Сільва, королева Румунії писала до журналів і денників. Звісні є її оповідання. В 1889 році бельґійська королева основала ґазету для молодих дівчат „La joune fille”. Працювала вона й її донка Клементина.

Про Оскара II., короля Швеції й Норвеґії (які тоді були злучені) оповідають таку анекдоту: міністерство жадало від державної скарбниці кредиту на справлення золотої корони. Скарбниця відкинула предложення. Між цими, що в пресі похвалили заяву уряду, був і Бернстерне Бєрнсон. В консервативнім орґані напали за те гостро на поета. Автором нападу називали короля. Бернсон у відповідь післав — „письменник і джентелмен Бернсон до короля і джентелмена Оскара II.” — визов на двобій. Двобій не відбувся, а письменник поїхав мерщій до Парижа.

Папа Лев XIII. ще як епископ Перуджії оснував ґазету „Іль Паезе” а як папа читав у відбитках свої енцикліки й кореґував. Дня 1. липня 1880 р. у „Voce della Verita” появилась стаття про Ігнатія Льойолю з гарячим вихвалюванням святого. То був точний відпис із книжки Джоберта „Іль Джезуіта модерно”. Але ця книжка стояла на індексі. То була поважна справа: зробити пляґіят із книжки забороненої церквою і цей пляґіят умістив в папській ґазеті. Папа велів прикликати редактора й похвалив його за працю. Відповідю того чоловіка було, що його одушевила поважна тема. Тоді папа показав збентеженому журналістови Джобертову книжку, відчинену в даному місці й просив відчитати йому це. Редактор мусів послухати. Як скінчив читати, розпращався з ним папа Лев XIII. лагідно: „Vade in pace et noli amplius peccare!” (Іди в мирі і більше не гріши!)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА”

Тепер кождий Українець буде мати свою бібліотеку!

ЧИТАЙТЕ!

Се вже неоспоримий факт, що читання книжок не тільки хосенне для чоловіка тому, що чоловік набирає розуму і широкого погляду на світ, але воно підносить чоловіка високо понад рівень буденного життя. Чоловік в одній хвилі може переноситись без труду і клопоту і видатків з автором (письменником) в ріжні краї; може приглядатись, не виходивши з хати, як виглядає край і життє людий, котрі тисячі миль далеко від нього живуть. Може плакати і радуватись разом із людьми, про котрих життє він в книжці читає. Може заглянути глибоко в душу тих людий, про котрих в книжці пишеться. Одним словом, добра книжка се найкрасша забава, найкрасший товариш людського життя, найкрасший засіб до ушляхотнення чоловіка.

Цивілізація і поступ світа розпочались допера тоді, коли вигадано письмо, і колиб не було письма, а ще більше колиб не було друку, світ навіки позістав би диким, не цивілізованим, бо все, що чоловік видумав, все, що чоловік нового придбав, — се він списав у книжках і передав потомности.

Отжеж, як бачите, книжка се найбільший засіб цивілізації. Тож кождий, чи малий чи великий, чи мущина чи женщина, повинен черпати цілюще добро повною жменею із сеї керниці цивілізації, як се роблять всі другі культурні народи.

Книгарня Свободи, котра є власностю У. Н. Союза, продає здавна українські книжки, головним чином задля ширення просвіти і знання, бо яко національна, культурна установа воне має на меті бизнесу тільки культурну місію.

В останніх роках книгарня Свободи придбала з Европи найкрасші твори наших давніх і теперішних письменників.

Їх твори повинні бути в кождій українській хаті, бо в культурних людий в кождій хаті повинна бути **бодай маленька рідна бібліотека.**

Що може Українець або Українка говорити про культурний скарб своєї рідної нації, коли в їх хаті нема ані знаку тої культури? Ані одніської красшої української книжки?

Таж прецінь від часу до часу до хати прийдуть сусіди, знакомі, або сторонні і спитаються: Де Ваші українські книжки? Чи Ви час від часу вечерами не перечитуєте собі і дітям українських книжок?

Щоб сій недостачі зарадити, постановила книгарня Свободи пійти на зустріч читачам Свободи і членам Свободи і отсим розписує

НЕБУВАЛУ ДОСІ ПРОДАЖ КНИЖОК З ПРЕМІЯМИ.

Беремо так, що кождий читач Свободи або член У. Н. Союза купує або може купити українських книжок **за 2 доляри річно.**

Се видаток **для себе,** для свого духового скарбу, раз у рік, невеликий.

10,000 Українців може тілько видати у рік, а колиб вони видали ту маленьку суму **всі разом,** то книгарня Свободи дістала-б разом значнійшу суму гроша, за яку придбала-б нових книжок з Европи, а також видала би тут чимало гарних, хосенних і дуже потрібних для американських Українців книжок.

Все те можливо зробити і то в скорому часі, як лиш **буде охота** у кождого з нас сею справою дійсно і то зараз заінтересуватись, а не відкладати на завтра, а із завтра на позавтра і т. д.

Книгарня Свободи хоче сю акцію улекшити і щоб загал до неї заохотити, **признає купуючим книжки великі премії.**

І так:

Хто пришле $1.00, має право вибрати собі книжок

за	$1.25;
2 за	$2.50;
3 за	$3.75;
4 за	$5.00;
5 за	$6.25;

До премій не входять шкільні книжки як: Букварі, читанки II. кляси і III. кляси.

Хто пришле гроший більше, має розмірно таксамо право дістати книжок вартости більше процентово.

Тож просимо часу не гаїти, а спішитись, поки є сі премії в силі.

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви зложені до Обєднаня в місяцю вересни, 1925).

1) **Ню Йорк, Н. Й.** Бр. св. Андрея Первозванного, нар. под. .. 1.75
(Переслав К. Верескля, зложили по 50 ц.: С. Свінтковський, Т. Биндас, по 25 ц.: Василь Босий, Н. Фединяк, Н. Данилик).

2) **Дітройт, Міш.** Четвертий Округ Січової Організації 50.00
($30 на Рідну Школу, а $20 на голодуючих.

3) **Ансонія Конн.** Іван Нецьо, на голодуючих 2.00

4) **Ню Йорк, Н. Й.** Тома Чіп через М. Баглая з Бруклина 13.00
(Призначено: $5 на голодних, $2 на сироти, а по $3 на інвалідів і заграничну пропаганду).

5) **Маджестік, Ке.** Григорій Ватраль на край 4.00

6) **Пасейк, Н. Дж.** Збірка на Р. Ш., переслав М. Пипюк 13.25
(Зложили по $1: М. А. Пипюк, Гр. Бірнбавм, А. Ткачук, І. Гаврилів; по 50 ц.: Й. Сагайдак, І. Варварич, В. Мельничук, О. Свитак, С. Т. Льбарський, Н. Олексевич, Гр. Орицький, Г. Сагайдак, І. Дмуховський, М. Кметь, І. Галагішин, В. Грищина, Л. Стрийняк, О. Зубар, О. Боднарчук; по 25 ц.: А. Явнич, Л. Кіча, С. Булин, Т. Коваль, М. Філь, Г. Савка і Н. Романів).

7) **Йонкерс, Н. Й.** Нар. под від Бр. св. Андрея, від 12 У. Н. С. 21.25

8) **Патерсон, Н. Дж.** Збірка на голодуючих, переслав Теодор Ґайда 4.50
(Зложили: Василь Матвіяс $1.25, Іван Меленкий $1, Іван Верхоляк, $1, по 50 ц.: Василь Лазорович і Іван Ґема; Йосиф Швець 25 ц.)

9) **Шікаго, Ілл.** Збірка на голодуючих: $50 з віча, а $3.50 місячна збірка серед Січовиків 9. сотні, переслав Н. Шемердяк 53.50

10) **Ню Йорк, Н. Й.** Ліга Амер. Горожан Укр. Роду, переслав П. Сокальчук 170.50
(Збірка призначена: $158.50 Голодному Селу, Рідна Школа $10, Сироти $2).

11) **Шамокін, Па.** Збірка на голодуючих, переслав А. Дроздяк. .33.50

12) **Вонсакет, Р. Ай.** Збірка на голодуючих на хрестинах в Петра і Р. Шевчук 15.50

13) **Гейзелтон, Па.** Збірка на хрестинах в Йосифа Процько, на голодуючих 11.50

14) **Когос, Н. Й.** Збірка на голодуючих на весілю Павла і Павліни Краснопера 22.00

15) **Брістоль, Конн.** Збірка на голодних, переслав І. Прухницький 12.00

16) **Дірборн, Миш.** На сироти при забаві в В. Топільницького зібрано 5.25

17) **Клівленд, О.** Збірка на голодуючих, переслав П. Боднар 13.00

18) **Озон Парк, Н. Й.** Н. Костів на „Просвіту" у Львові 2.00

19) **Шікаго, Ілл.** Ст. Ґенсьорський на пресу 2.70

20) **Стеффордвіл, Конн.** Остап Ничай нар. под. 12.00

21) **Борнсайд, Шікаго, Ілл.** Збірка на пращанню В. Федишина ... 5.75

22) **Дітройт, Міш.** Збірка на січових інвалідів, переведена на весільній забаві у січовика Марії і Василя Андрущишин 11.70

23) **Обурн, Н. Й.** Збірка на голодуючих, переслав Д. Ракочий. .96.18

24) **Лейтроб, Па.** Збірка на голодуючих, пер. о. П. Соловій 5.75
(Жертвували: по $1: Іван Фецик, Зофія Майор, Марія Ташкевич, Матвій Череп, Михайло Хома, Михайло Томашевський 50 ц., а Зофія Збалишин 25 ц.)

25) **Віліямставн, Н. Дж.** Зібрали Іван Витязь і Василь Слободян на голодуючих 12.00
(Жертвували: Ів. Вербяний $2.25, Петро Веклюк $1.30; по $1: Василь Слободян, Іван Витязь, Іван Аркатин, Теодор Мочернюк; по 50 ц.: Прокіп Ґульда, Семен Костик, Петро Стефанюк, Настя Стефанюк, Анна Мочернюк, Луї Бейн (Німець) 30 ц.; по 25 ц.: Юрій Слободян, Микола Паращак, Катерина Новацька (Полька).

26) **Янгставн, О.** Збірки, переслав о. В. Довгович 51.00
(На голодуючих $31 і $12, а на будову Укр. Дому в Холмі $8)

27) **Спрінґ Велей, Н. Й.** переслав К. Ільків 28.50
($4.50 нар. под. тов. „Просвіта", $11 на голодуючих зібрано на мітинґу товариства, а $13 сколєктували І. Брега і І. Кріль).

28) **Клівленд, О.** Збірка на голодуючих, переслав о сов. Лев Левицький 172.50
($150 Збірка в церкві св. Петра і Павла, жертвували по $5: о. сов. Левицький, Марія Сенин, по $2: Й. Буката, У. Шалапій, Н. Мищак, І. Кухта, П. Чайка; по $1: І. Тирновський, С. Іванчук, І. Тучик, П. Шайн, В. Качмар, Репужинський, О. Хай, Н. Павлюк, Слепко, Й. Тихий, С. Антонишин, П. Білеста, Д. Шмагала, І. Козир, А. Янувський, І. Льорин, В. Курч, М. Саґаль, Ф. Вольховий, Д. Хай, П. Керик, І. Шандерський, Д. Струк, С. Щерба, С. Гедьо, А. Порило, Я. Горун, А. Николайко, В. Полівчак, Теличкевич, Й. Яворський, І. Капраль, Василь Цвірчин, а Йосиф Тиханський $5, решта дрібними датками.
В третій сотні третого Січового Округа зібрано $22.50. Жертвували по $1: Янко Головецький, М. Ливицький, Петро Полівчак, Розалія Полівчак, Форемній Володимир; по 50 ц.: Свідрик Петро, Свідрик Розалія, Ф. П. Ґудзіль, Іван Проців, Іван Хміль, Бандура Розалія, Бандура Тимко, Бандура Марія, Коберська Анастазія, Путюк Василь, Країло Дмитро, Малицький Василь, Мих. Брикайло, Микола Даннлюк, Багній Василь).

29) **Мікісракс, Па.** Збірка, переслав Андрій Гальчак 10.00
($8 збірка від громади на Фонд Голодному Селу, а $2 нар. под. зложили: Іван Вишатицький $1, по 50 ц.: Микола Рудавський і Микола Думич).

30) **Гартфорд, Конн.** Нар. под. від місцевого Обєднання 9.15
(Жертвували по $2: о. М. Кузів і Ф. Данилів, по 50 ц.: В. Мовчук, П. Драпак, А. Йордан, по 25 ц.: П. Салецька, А. Салецький, Й. Олендир, Лев Опанович, Д. Гринчук, В. Ваврух, С. Шаркевич, П. Медвідь, В. Мовчук, А. Говорун, П. Шаркевич, В. Салецький, М. Дерих, Й. Дерих, З. Процик і П. [illegible]).

31) [illegible] Тов. [illegible] від 115 У. Н. С. [illegible] 3.50

32) ... Укр. Товариського Клюбу 12.50
(Зложили: члени товариства $7.50 а др. Мирослав Сімянович $5).

33) **Плейнфілд, Н. Дж.** Збірка на потерпівших від повені, переслав В. Ярема 22.15

34) **Істон, Па.** Збірка на боєвий фонд, переслав Микола Підгайний 45.80

35) **Ню Йорк, Н. Й.** К. Лисюк на фонд Голодному Селу від укр. бізнесменів 25.00

Разом вплинуло на допомогу рідному краєви в місяцю вересни $1051.68.

ДУМАЮЧА МАШИНА.

Новий винахід. — Не треба вчитися математики. — Машина-політик.

Чоловік придумав машину на те, щоб при її помочі скоріще і без великої або й зовсім ніякої напруги своїх фізичних сил виконувати якусь працю. Розвиток машин пішов дуже швидким кроком вперед. Машинами стали виконувати такі роботи, які — так завсіди здавалося — може тільки людська рука зробити. Тепер вже немає ділянки, до якої не втиснуласяб машина, звільнюючи людську руку від праці. В останніх часах це вже навіть для нікого не дивне.

А однакож найновіщий винахід, про який доносять з патентового уряду в Парижі, виглядає на дуже неімовірний. Це — ні більше ні менше як штучний мозок людини, думаюча машина. Перш усього виконує вона всі, навіть найтруднійші математичні завдання. Треба комусь обчислити докладну вагу залізної штаби, довгої на 587 міліметрів, о промірі 25 міліметрів, то вистарчить потиснути тільки відповідні ґузики машини, а рахунок в одній секунді готовий. В такому разі ціла математика навіть так звана вища, що досі доступна була тільки специяльно талановитим в тім напрямку людям, може бути доступна кожному смертельному чоловікові, що зможе покористуватися такою машиною.

Але це ще не все. Думаюча машина подає вам як найточніще, без найменшої ошибки всякі історичні дати. Треба вам знати, в котрім році була французька революція, чи битва під Таненберґом, натискаєте ґузик і маєте дату. Це безумовно велика поміч і велике облекшення для людського мозку. Всяке виучування на память річей, які конче треба памятати булоб зовсім злишне, колиб чоловік міг мати таку кишенкову машинку для підручного вжитку.

Кажуть дальше, що та машина має заступати і думаючого чоловіка. Схоче хто визнатися в якійсь політичній ситуації, натисне ґузик, а машина вже подає йому докладний політичний плян. Тоді вже не потрібні такі політичні головачі як Льойд-Джордж чи Бріян, а політику зможе вести найзручніше перший ліпший раб божий.

СРЕДСТВО НА ПОТИ.

При ліжку хорого нараджується двох лікарів, що дати йому зажити, щоб виступили поти. Нагло відзивається хорий і каже: Ви, панове, скажіть, що мене буде коштувати візита, а я зараз спочуся...

Шилом і палкою.

ДЕ НАМ КУПУВАТИ?

І видумали якісь капосники отту кооперацію! Найстарші люди в селі не памятають, щоб коли небудь таке бувало. Є-такі, що й під Кініґрецом воювали і на Босню ходили, а один є ще такий, що памятає, як Москалі на Мадяри йшли — але жаден з них не чував про таку кооперацію дивовижну!

Пропінація, секвестрація, мобілізація, асекурація, операція то кождий знає і розуміє, але кооперація! Хто таке видав?

І до чого вона здалася!?...

Кажуть якісь там мудрагелі, що воно до добра нас приведе, народ збогатить, людий з жидівських рук вирве.

Говоріть ви своє! Добра в нас зроду віку не було і бути не може; народ як був бідний так і буде, а що з жидівських рук вирве, — пусте! Не нашому чоловікови вирватися з жидівських рук. Така вже наша доля, щоб нами Жиди комендерували. Проти води не плисти тай годі!

Кажуть деякі, що в кооперативах то ми самі собі платимо і гроші не йдуть у чужі руки. Говорила, їхала... Як би то була правда, то не треба за своє платити: просто брати і конець. Але вони говорять одно, а роблять друге. Бодай би хоч на половину спускали, а то плати так само як у Жида. Скажіть же, чи варта купувати в своїй кооперативі?!...

Хваляться кооперативники, що їх крам ліпший, що їх цукор нафтою не смерить, що їх оселедців шміром не заносить.

Добре йде! Вони хотілиб, щоб і в християнськім склепі так було як у Жида. Агі на вас, а хто-ж таке чував!

Спитаєте може, чому ми купуємо в Жида, а не в свого. Скажу вам чому. Поперше Жид не бере за крам більше як наші кооперативи, по друге він не має ні поля, ні города а жити мусить, по третє де хто таке видів, щоб наш чоловік брався до купецтва. Не на його то голову і дурно гроші стратить. Вже так здавен-давна було, що наші люди орали, сіяли, молотили, коли не своє, то панське, а як прийшло що купувати, йшли до Жида. Він може трохи й коли вшахрував чоловіка, але що порадиш — сказано: чужий, а чужому яке діло до тебе, аби заробив як найбільше!

Ні! Таки вже що хочете кажіть, а я до кооперації не схильний і в кооперативі купувати не буду.

Мусите знати, що і в нашім селі є кооператива. Заложили її не знать на що. Хіба щоб Жида подрочити. Але ми його заспокоїли. „Не бійся — кажемо — Іцку! Вони тобі нічого не зроблять. Ми далі в тебе будемо купувати!"

І що думаєте?!... Як пішли люди спільною лавою, то кооператива вже ледви боками носить. А ще недавно один з наших то такого їм стиду наробив, що Господи!

Приходить він у кооперативу купувати цукор. „По скільки?"— питає. „По тільки і тільки!" відповідають. А він як не возьметься під боки, як не стане їх лаяти. „То ви — каже — хотілиб з чоловіка шкіру здерти! Де ваша совість, де ваш стид!...?" Один з кооперативників хотів був якось боронитися, а той йому тоді: Та я за ті самі гроші — каже — і в Жида куплю!"

Так і замурував тамтому. А сам обернувся і пішов.

Скажіть по щирости: чи не купить за ті самі гроші?!... Правда, може цукор і нафтою буде трохи чути, але купить!

Хома.

МІЖ ЖЕБРАКАМИ.

Жебрак підходить у реставрації до гостя: „Дайте Христа ради для сліпого"...

— Як, таж ви не сліпі...

— [illegible]

ПАМЯТКИ СТАРОВИНИ.

Для пошанування якогось важного випадку, чи чиїхсь там заслуг, звичайно здвигають якийсь памятник, що грядучим поколінням має цей випадок або людину пригадувати. Увіковічнювали рівномірно акти гарних вчинків, чи акти насилля, здвигали чи храм божий, хрест, памятник, відповідно до грошевих засобів і спромоги. І стоять ці памятки минулого по нинішній день, що днини біля них проходимо, подивимося, або й ні, звернемо часами увагу на зверхні прикраси й архітектонічні прикмети і на тому звичайно кінчиться наше заінтересування.

А прецінь часами зовсім невинна й мало уваги гідна памятка може нам богато сказати.

Стоїть наприклад у Львові невеличкий костел св. Анни на розі Городецької та Янівської вулиць. На зверх мало чим інтересний цей костел. Але його мури придавлюють землю, котра береже в своїх обіймах кріваву памятку.

Тому кілька сот літ взад положення міського робітника було так само незавидне як і селянина. Один був власністю пана, стогнав в ярмі підданства, а другий невільником пана майстра. Не мав він ніякого голосу, мусів сповняти не тільки всі прикази, але й зносити примхи пані майстрової. Боротися за поправу свого істнування вони або не могли, або не вміли.

Та зайшов раз випадок, з яким якраз звязане побудовання костела св. Анни у Львові.

Було це 418 років тому назад. Кравецька челядь у Львові, доведена майже до розпуки наслідком лихого платення за свою працю, по безуспішних [illegible] спір угод... рішила громадно залишити Львів і своїх майстрів. Але майстри повідомили негайно владу і ця вислала міську сторожу, узброєну в ціпи, в погоню за тікаючими робітниками. Сторожа дігнала робітників на місці, де сьогодні костел св. Анни. Тут прийшло до сутички, в часі котрої кількох робітників, зовсім безборонних, вбито.

Про цю подію читаємо в історичних документах таке:

„Пожиття в кравецькому цеху не завжди було згідне. Між майстрами й челядю часті траплялися суперечки. Причиною невзгодин була жадоба майстрів, котрі від установленої спільно цехом платні для челяді не хотіли відступити, а установили її надто малою, подекуди знову і сваволя молодих товаришів.

Подібний спір ізза платні скоївся 1507 року.

Челядь по спільній нараді в господі, рішила полишити своїх майстрів. Ця змова вчинила велику кривду майстрам, бо нараз в цілому місті ізза недостачі рук припинилася кравецька робота. Ніччю зібралася ціла челядь в означеному місці і тайком рушила зі Львова. Помітила цю втечу нічна міська сторожа і заступила втікаючим дорогу. Челядь не бажала вертати, прийшло до бійки. Міська сторожа носила як оружя ціпи, при ціпах вдаряк був загострений, кутий залізом і гострими залізними кільцями наїжений.

Товариші, що не були узброєні, не могли довго ставити опору, кількох вбито, прочі втекли. Вбитих поховано в місці, де сьогодні костел св. Анни, бо там відбулася битва. По кількох роках цех постарався, щоби нікого на тому місці не ховано, а цвинтар тих кількох че- гальним. В недовзі після цього братство дістало дерево з міського лісу і на памятку погибших вибудувало малий костел, а коли цей костел спалив облягаючий місто ворог, цех знову його відбудував частинно з каміння, частинно з дерева. Так отже нинішний костел св. Анни завдячує свій початок цему сумному випадкові, що повстав наслідком спору в кравецькому цеху".

Таке говорить хроніка.